

Een archeologische begeleiding (AB) aan het A-Kerkhof 12 te Groningen, gemeente Groningen (Gr.)

M.C. Blom

Met een bijdrage van K. Helfrich

ARC-Rapporten 2005-104

Groningen
13 januari 2006
ISSN 1574-6887

Colofon

Een archeologische begeleiding (AB) aan het A-Kerkhof 12 te
Groningen, gemeente Groningen (Gr.)

ARC-Rapporten 2005-104
ARC-Projectcode 2005/208

Opdrachtgever
Gemeente Groningen
ARCHIS nummer archeologische begeleiding
12125

Tekst
M.C. Blom, met een bijdrage van K. Helfrich
Afbeeldingen
M.C. Blom & J. Buist
Tekstredactie
A. Ufkes
Eindredactie
J. Schoneveld

Status
definitieve versie

Autorisatie — J. Schoneveld

Uitgegeven door
ARC bv
Postbus 41018
9701 CA Groningen

ISSN 1574-6887

Groningen, 13 januari 2006

Een recente lijst van de ARC-Rapporten is te vinden op www.arcbv.nl

Afbeelding 1 De ligging van het onderzoeksgebied.

1 Inleiding

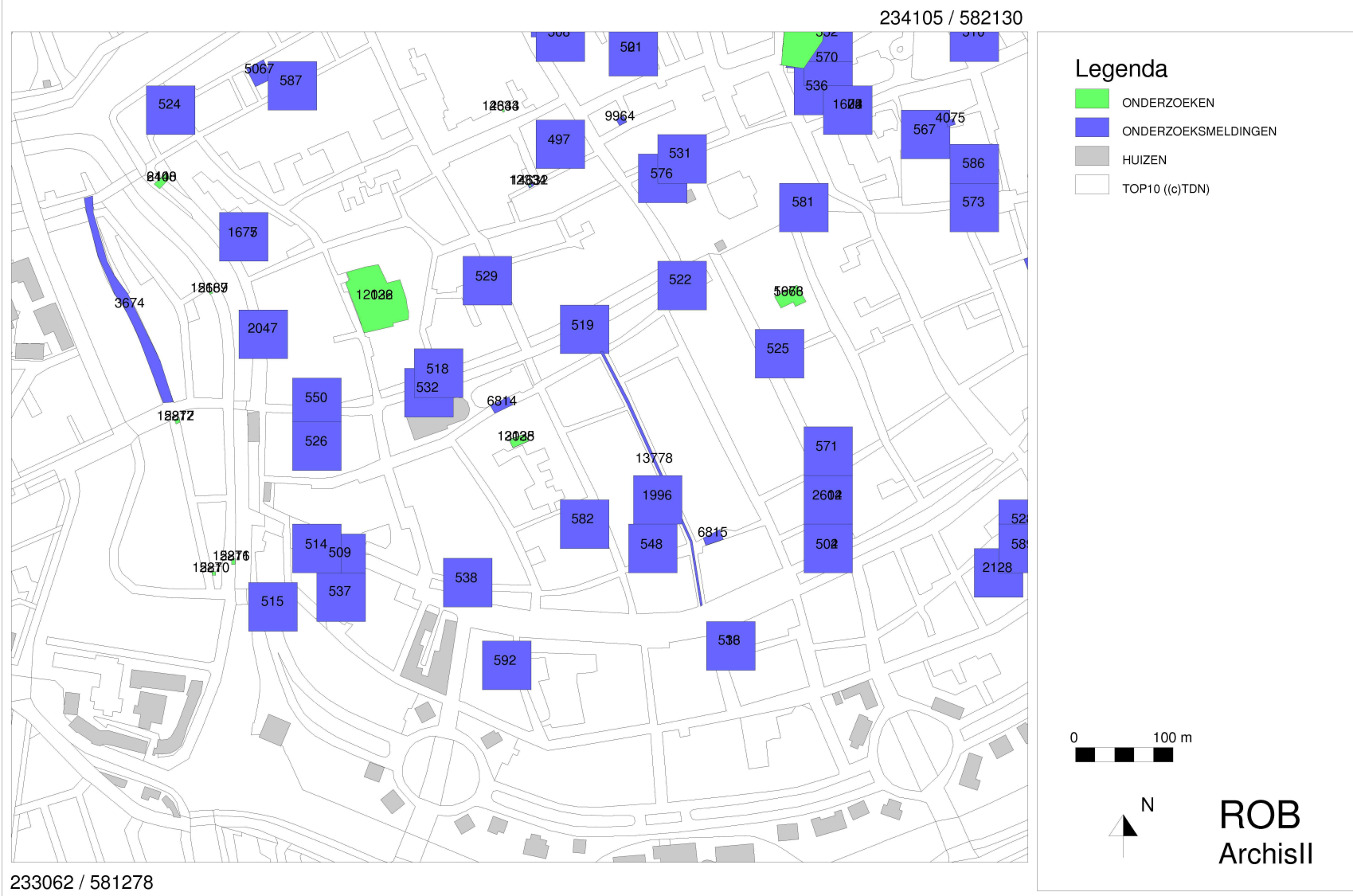
1.1 Aanleiding voor het onderzoek

De aanleiding voor de archeologisch onderzoek zijn nieuwbouwplannen van architectenbureau Wout de Boer uit Groningen, in opdracht van woningstichting In uit Groningen. In opdracht van drs. G.L.G.A. Kortekaas, gemeentelijk archeoloog van de gemeente Groningen, werd aan Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) de opdracht gegeven om het betreffende terrein te onderzoeken door middel van een archeologische begeleiding (AB).

Het onderzoek werd uitgevoerd op 14, 15 en 18 juli 2005. Het veldwerk werd uitgevoerd door mw. drs. G.M.A. Bergsma en mw. drs. M.C. Blom, namens ARC bv. De graafmachine werd geleverd door de firma Bork uit Stuifzand. Het aardewerk werd bestudeerd door K. Helfrich (Stichting voor Monument en Materiaal, gemeente Groningen). J. Buist (Stichting voor Monument en Materiaal, gemeente Groningen) verzorgde de objectfotografie.

1.2 Ligging van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksterrein is gelegen aan het A-kerkhof 12 te Groningen (afb. 1 en 2). Het terrein betreft een binnenplaats van de aangrenzende panden. De afmeting van het terrein bedraagt circa 20×15 m.

Afbeelding 2 Ligging van het onderzoeksgebied. De huidige onderzoekslocatie is in groen weergegeven en heeft nummer 12125. Bron: Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek/Archis II, 24 oktober 2005.

1.3 Objectgegevens

Provincie	Groningen
Gemeente	Groningen
Plaats	Groningen
Toponiem	A-Kerkhof 12
Kaartblad	7D
Coördinaten	233.579/581.709
Periode	Nieuwe Tijd
Type object	Binnenstad/ophogingslagen
Type bodem	Steigeraarde
Geomorfologie	Keileemopduiking-Hondsrug

1.4 Doel van het onderzoek

Doel van het onderzoek was het vaststellen van de archeologische waarde van het terrein en het documenteren van de archeologisch waardevolle resten die op het terrein aanwezig zijn.

1.5 Werkwijze

Voorafgaand aan het onderzoek was de verharding van het terrein verwijderd. Om het te verstoren terrein te onderzoeken, werden zeven werkputten van 3×15 m gepland. De te ontgraven diepte werd bepaald door het niveau waarop de bodem verstoord zou worden. Er zouden in eerste instantie twee vlakken worden aangelegd.

Tijdens het veldwerk werd door de opdrachtgever geconstateerd dat men in eerste instantie een verkeerde berekening had gemaakt en het huidige niveau van het maaiveld juist zou worden opgehoogd in plaats van afgegraven om het terrein bouwrijp te maken. De bodem zou dus uiteindelijk in het geheel niet worden verstoord. De archeologische werkzaamheden werden hierna dan ook gestaakt.

Het feitelijke onderzoek bleef daarom beperkt tot het uitgraven van één werkput in twee vlakken. Het eerste vlak is aangelegd op een diepte van ca. 30 cm beneden het maaiveld. Vlak 2 is aangelegd op een gemiddelde diepte van ca. 50 cm beneden het maaiveld. De aangelegde vlakken zijn gefotografeerd, getekend (schaal 1:40) en met een metaaldetector afgezocht op metaalvondsten. De overige vondsten zijn verzameld in vakken van 3×5 m. Van het terrein zou een lengteprofiel gedocumenteerd worden als dit belangrijke informatie zou kunnen opleveren. Tijdens het onderzoek moest worden gewerkt met beschermende kleding, aangezien het terrein uit vervuilde grond bestaat.

Nadat de archeologische werkzaamheden zijn gestaakt, zijn door de opdrachtgever van de bouwwerkzaamheden alsnog sleuven gegraven ten behoeve van de fundering van de nieuwbouw. Deze graafwerkzaamheden zijn uitgevoerd zonder archeologisch toezicht. De grond die hierbij uitgegraven is, is afgevoerd.

Afbeelding 3 Overzicht van vlak 1 in werkput 1. Foto: M. Blom.

2 Resultaten

De resultaten van het archeologisch onderzoek kunnen als volgt worden samengevat: bij de aanleg van de vlakken 1 en 2 in werkput 1, werd geconstateerd dat de bodem bestaat uit een pakket steigeraarde. In dit pakket bevinden zich veel puin- en afvalresten, waaronder aardewerkfragmenten. In beide vlakken zijn geen grondsporen aangetroffen. Op de afbeeldingen 3 en 4 is een overzicht van de opgravingsvlakken te zien.

Het lengteprofiel is niet gedocumenteerd. In de eerste plaats omdat dit, gezien de betrekkelijk geringe hoogte van het profiel, geen archeologisch relevante informatie op zou leveren en in de tweede plaats omdat de werkzaamheden gestaakt moesten worden voordat een geschikt profiel beschikbaar was.

2.1 Vondsten

K. Helfrich

Tijdens het onderzoek zijn met name scherven van aardewerk uit de periode tussen ca. 1600 tot 1850 aangetroffen. Het materiaal is zeer fragmentarisch en heeft een grote variatie aan aardewerksoorten en potvormen. Het gaat hierbij vooral om

Afbeelding 4 Overzicht van vlak 2 in werkput 1. Foto: M. Blom.

gedraaid roodbakend aardewerk voorzien van loodglazuur, tinglazuuraardewerk (zowel majolica als faience), steengoed, pijp-aardewerk, witbakkend aardewerk en een enkel stuk porselein. Het meest complete voorwerp is een steengoed kruikje afkomstig uit Westerwald (afb. 5). Van dit kruikje, dat 17 cm hoog is, mist het grootste deel van de hals en het oor. De buik is voorzien van grijze gestempelde rozetten op een kobaltblauwe achtergrond en op de hals is nog net de baard van een kop zichtbaar. Dit stuk dateert uit de tweede helft van de 17e eeuw. Het kruikje werd geborgen tijdens de aanleg van vlak 2 in werkput 1.

3 Conclusies en aanbeveling

De bodem op het onderzoeksterrein blijkt te bestaan uit steigeraarde. Tijdens het onderzoek zijn geen archeologisch relevante sporen waargenomen. Uit de steigeraarde zijn vondsten verzameld in vakken van 3×5 m. Het aardewerk dat is verzameld, kan worden geplaatst in de Nieuwe Tijd, en meer specifiek tussen ca. 1600 tot 1850. Doordat de werkzaamheden moesten worden gestaakt, werd slechts een klein deel van het bodemarchief onderzocht.

Er wordt dan ook aanbevolen om bij eventuele bodemingrepen in de toekomst een archeologisch vervolgonderzoek uit te laten voeren. Hierbij kunnen de eventueel onderliggende archeologische resten gedocumenteerd kunnen worden.

Afbeelding 5 Steengoed kruikje afkomstig uit Westerwald. Foto: J. Buist.